

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Tapio Kosunen
Överdirektör

Registratur, kirjaamo@minedu.fi
Undervisnings- och kulturministeriet

Ref. Begäran om utlåtande gällande regeringens propositioner till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen.
Anlänt 23.4.2014 via FSF.

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅRS UTLÅTANDE GÄLLANDE REGERINGENS PROPOSITIONER TILL LAGAR OM ÄNDRING I UNIVERSITETSLAGEN OCH YRKESHÖGSKOLELAGEN.

Åbo Akademis Studentkår (ÅAS) tackar för möjligheten att ge ett utlåtande gällande de föreslagna ändringarna i universitets och yrkeshögskolelagarna angående antagning och ändringar i studietiden och önskar härmed uttala följande:

Motivationen som grund för framskridande studier

Tanken bakom att införa en kvot för dem som inte ännu har en studieplats är att man bättre skulle kanalisera studieplatserna till dem som nyligen examinerats från andra stadiet. Tyvärr bygger förslaget på ett antagande om att studerande i och med att de är medvetna om kvoten bättre skulle söka in till rätt plats istället för att ta emot en studieplats som de har ett lägre intresse för. ÅAS är oroligt för hur väl detta antagande kommer att hålla.

ÅAS anser det vara bra att man erkänner att studerandes motivation för studierna ligger i fokus för deras studieval, studieframgång och genomströmningen. Enligt en doktorsavhandling av Mäkinen-Sträng (2012) som handlade om byte av studieinriktning, inverkar ett byte av studieinriktning positivt på studieframgången i och med att man då blev mera motiverad och studerade snabbare. Enligt intervjuer gjorda i samband med avhandlingen, var orsakerna till att man bytte studieinriktning att man bytte från en andrahandsinriktning till förstahandsvalet, att man blivit besviken på förstahandsvalet, att man börjat intressera sig för nånting annat och att man efter ett sökande hittat sin egen bransch (Mäkinen-Sträng, 2012). Således kan man dra slutsatsen att intresset för studieområdet är det som motiverar såväl studierna som ett eventuellt byte av studieinriktning. Det egna intresset och motivationen kan variera: då man inleder studierna kan man ha en annan bild av vad studierna går ut på, och genom den mognadsprocess och utforskande som sker kan man komma att inse att man är mera intresserad av någonting annat.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Kvoter leder potentiellt till en flaskhals

Samtidigt oroar sig ÅAS för oförutsedda konsekvenser bland de sökande som inte vet vad de vill göra efter utbildningen på andra stadiet. Studerande förväntas som allt yngre veta vad de är intresserade av att studera och arbeta med. Samtidigt kännetecknas utvecklingsutmaningarna för unga vuxna av att söka sin plats och hitta former för att kunna förverkliga och kombinera intressen. Dagens unga värdesätter att de får studera och arbeta med något de brinner för. Studerande behöver ha en god uppfattning om vad studierna handlar om och vad de leder till, bl.a. genom god studiehandledning på andra stadiet. Det finns en risk att de studerande med akademiskt ovan bakgrund inte hemifrån har tillräckligt mycket information och stöd om hur de borde välja för att välja rätt för dem själva då många studieområden är obekanta för studerande.

Studerande som inte tar emot en studieplats i rädslan om att förlora möjligheten att komma in via kvoten för första gångens sökande, får inte samma chans att pröva på olika intresseområden inom universitetets utbud. En studerande kan intressera sig för väldigt olika saker, och dessa kan komma till uttryck inom olika områden av livet: studier, ideellt arbete eller arbete. Däremot leder kombinationen av intressen ofta till intressanta och arbetsmarknadsrelevanta studieinriktningar hos den studerande om den studerande lyckas med att kombinera dessa. Detta förutsätter därför att man får pröva på. En viktig del av sökandet av ens egna intressen sker också i samband med studentikos verksamhet och annan föreningsaktivitet samt från de erfarenheter från arbetslivet som kan fås under studietiden. Samtidigt utvecklar man sina studiefärdigheter och söker var man bäst hittar sin motivation i stället för att hamna i ett utvecklingsmatorium där det är lätt att låta denna utveckling stå och vänta. Frågan är givetvis om universiteten ska tillåta att studerande som inte vet sin plats i samhället söker denna inom ramen för universitetet, eller om dessa ska hållas utanför för att universitetsundervisningsresurser ska kunna användas på bästa sätt.

Samtidigt är regeringens och propositionernas syfte att försöka komma åt marginaliserade unga. ÅAS ser en risk i att studerande som inte tar emot en studieplats faller av flytet och ur sammanhanget man haft sedan gymnasiet och inte gör något för att hitta sin plats i samhället under den tid man inte tagit emot en studieplats. Per definition är man då utanför. Risken är att de som inte får studieplats istället stannar hemma och jobbar med något där man inte har rum att pröva på eller utvecklas. De som väljer att ta kurser på öppna universitetet kommer in i studierna med blir ändå lätt utanför det studiesociala sammanhanget. I definitionen på universitetens roll i Universitetslagen står det inget om universiteten som fysiska och sociala miljöer och institutioner. Inte desto mindre är det i möten med människor, i sambandet och i de fysiska lokalerna som universitetet som institution föds, finns och skapar nytt. Dessa personer som blir utanför har heller inte samma tjänster som studentkåren erbjuder och heller ej studieförmåner eller rätt till studiestöd. I ett sådant scenario kan kvotsystemet potentiellt förvärra det man försöker råda bot på.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Kvoter för olika ämnen

ÅAS ser en hotbild i att studerande som söker sig till ämnesområden som det är svårt att komma in på missgynnas av en eventuell kvot. Det finns flera ämnesområden som studerande flera år i rad söker sig in till eftersom dessa har stort antal sökanden och är svåra att komma in på. Ibland kan det handla om att en viss mognadsprocess måste ske eller att man måste utveckla vidare sina talanger eller kunskaper, eller att studietekniken måste bli bättre innan man har en chans att bli antagen. Inträdesprov och -förhör fungerar som en kontroll på att man har förutsättningar att studera ämnet och, inom vissa ämnen, även för att fungera inom det blivande yrket. Om dessa ämnesområden med högt söktryck använder sig av kvoten är det viktigt att man kan söka in också som överflyttande studerande. Systemet med överflyttande studerande förutsätter att det finns sådana ämnesområden som kan räknas som näraliggande och/eller att man kan börja ta kurser som kan möjliggöra en överflytt om man studerar inom en annan bransch.

I och med att det finns olika behov inom olika ämnen och utbildningslinjer, och eftersom högskolorna själva bestämmer om dessa kvoter, finns det en risk att kvotsystemet blir svårt att förstå för den sökande. Samtidigt sägs det att man med dessa regleringar skulle ålägga universiteten att reservera platser i antagningen för första gången sökanden. Enligt förslaget skulle endast utbildningar som går på främmande språk bli utanför den gemensamma antagningen, eller för utbildningar på vilken man skilt reglerat behörigheten att söka eller för vilka tidtabellerna inte tillåter. Det kommer också att leda till att olika högskolor har olika kvoter till samma ämnen, och att studerandes ansökningsbeteende påverkas av dessa skillnader.

Antagningen av överflyttande studerande

Med överförande studerande avses studerande som har en studierätt vid en högskola som flyttar till en annan utbildning, möjligtvis från en högskola till en annan och samtidigt förlorar den gamla studierätten. Det avses både studerande som flyttar till en ämnesmässigt näraliggande utbildning och studerande som inom högskolan byter huvudämne eller utbildningslinje eller utbildningsbransch. Med överflyttande studerande menas inte studerande som antagits till en bred utbildning som sedan specialiserar sig inom denna studierätt. Överflyttande studerande skulle inte behöva antas via gemensam antagning, även om det också vore delvis möjligt. Högskolorna bestämmer själva om kriterierna för antagningen (t.ex. vitsord, lästa kurser). För att undvika att studerande har onödiga studierätter uppmuntras det att man starkt rekommenderar denna möjlighet. Enligt förslaget skulle detta stödas med ett centraliserat informationsförvaltningssystem. I dagens läge kan man inte förutsätta att man skulle ge upp sin tidigare studierätt.

Enligt förslaget får högskolorna själva definiera vem som är behörig att söka som överflyttande studerande, d.v.s. den så kallade andra cykelns antagning. Högskolorna skulle skapa flexibla överflyttningskanaler för näraliggande ämnesområden för den studierätt man flyttar ifrån och på prestationer inom samma eller näraliggande ämnesområde. Även skilda inträdesprov och inträdesförhör kan ordnas. Förflyttningen är möjlig i huvudsak först efter ett läsår. Informationen om överflyttningsmöjligheten skulle ges till dem som överväger byte av studieinriktning men

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

också för dem som inte kommit in på det studieområde de hade sökt i första hand. Ansökan kunde ske två gånger om året eller kontinuerligt för de ämnen där vissa kriterier för ansökan har definierats. Det är troligt att överflyttningsförfaranden inte skulle skapas för alla branscher.

I Mäkinen-Strengs studie hade bytet av studieinriktning en positiv effekt på också den takt man studerar, vilket gjorde att man kunde komma ikapp med den tänkta studietakten då man funnit en bättre studiemotivation. Därför anser ÅAS att tanken om att kunna ta in skilda antagningskanaler för överflyttningsstuderande är positiv. Att man går miste om den första studierätten då man flyttar över torde inte innebära omfattande problem för studerande om man fortfarande senare har möjlighet att söka in till ytterligare studierätter. Som systemet är skissat, vill man å ena sidan att studerande snabbare skall hitta till rätt utbildning genom att deras beteende förändras i och med införingen av kvoter för mottagare av första studieplats. Å andra sidan erkänner man att alla inte kommer in på den plats som de hade som första prioritet. Då möjliggörs överflyttning efter minst ett år. Dessa flexibla lösningar i ett senare skede är av allt större vikt om man gör antagningen mera rigid. Denna balansgång mellan kvoter, överflyttande studerande och kriterier för dessa och informeringen av möjligheter är det tänkt att högskolorna själva får planera, vilket är en bra sak.

Överflyttandet av studietiden i samband med studierätten

I och med överflyttningen skulle också begränsningarna i studietiden flytta över med studierätten, d.v.s. den begränsade studietiden "nollas" inte då man tar emot en ny studierätt inom överflyttningsystemet. Det oroar ÅAS att det enligt förslaget är tänkt att studietiden förkortas med den mängd som redan använts i samband med den första studierätten. Detta skulle i praktiken betyda, att då man byter till en utbildningslinje:

- 1) räknas de tidigare studierna till godo inom examensstrukturen (jämför t.ex. bredare kandidatutbildningar, en god lösning i många fall),
- 2) att man tvingas ta sina tidigare studier som ett biämne (vilket är ett problem främst för de examina där det inte finns utrymme för långa biämnen),
- 3) att man tvingas studera snabbare än den planerade studiegången (vilket kan bli praktiskt svårt/omöjligt) eller
- 4) att ämnena måste kunna anpassa sin utbildning så att dessa kan ta emot studerande som studerar i olika takt (vilket inte kan anses vara rimligt eller vettigt).

Om en studerande efter några år av studier kommer på att de vill söka sig till en behörighetsgivande utbildning som inte går att pussla med i samma utsträckning kan de i praktiken inte bli överflyttade, eftersom detta skulle begränsa tiden de har att använda på studierna som ofta behöver inledas från början. Då skulle dessa personer ha ett intresse av att söka in via den gemensamma ansökningen, men riskerar att inte ha samma förutsättningar att komma in om kvoter införs. Samtidigt är sådana studerande ofta eftertraktade av ämnena i och med att de är motiverade.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Det öppna universitetets roll

ÅAS ställer sig starkt emot tanken om att utveckla öppna universitet som kanal för att utbilda personer som inte antagits, eller för att anta. Studier på öppna universitetet innebär också att den studerande är tvungen att betala, samtidigt som dessa personer sannolikt har låga inkomster. Om kanalerna för att komma in via öppna universitetet öppnas ytterligare, innebär det i praktiken att vissa betalar för att få en studieplats. Inom universitetets strategiarbete har öppna universitetets dubbla kursutbud setts som ovetting resursanvändning. Däremot borde öppna universitetet istället utvecklas inom begreppet livslångt lärande och ytterligare utvecklas som ett forum för tvärvetenskapligt utbyte. Universitetet har således egna tankar kring utvecklandet av det öppna universitetets roll i samhället och det är inte ändamålsenligt att man från statsmaktens håll styr utvecklingen med pengar om inte den är förenlig med universitetens planer. Framtiden ställer nya krav på universitetet som varit en av de mest långvariga institutioner genom tiderna i och med att kunskap nu i allt högre grad också finns tillgängligt via internet. Internetkommunikation och kunskapsspridning har många fördelar som kan vara väl förenliga med den av deltagande mikrodemokrati man utövar på ett universitet. Skapandet av dubbla strukturer klingar enligt ÅAS inte väl med sparkrav och annan utveckling av universitetens som kunskapsorganisationer.

ÅAS anser att det som gör ett universitet till ett universitet är studerandes och allas gemensamma roll i kollegiala beslutsfattandet, i forskningen, i undervisningen och i samhällskontakten. Den utbildning som erbjuds på öppna universitetet är samtidigt innanför och utanför universitetssamfundet, vilket inte är förenligt med den form av institution ett universitet vill och ska vara. Universitetets uppgifter ska ses om gemensamma för alla, studerande och personal. Demokrati skall känneteckna universitetsorganisationen och ska utgöra ett av de sätt på vilka universitet görs. Däremot är öppna universitetets studerande relativt orepresenterade i och med att de inte är en del av samfundet och i och med avsaknaden av kollegiala organ, vilket oroar oss ur ett kvalitetssäkringsperspektiv. Erbjudandet av kurser inom ramen för öppna universitetet är en av universitetens samhällsuppgifter. Det är dock inte enligt ÅAS klokt att undervisningsuppgiften skulle vara öppna universitetets huvudsakliga uppgift och vi ser risker med att man inom öppna universitetet betraktar studerande som kunder istället för kolleger, ett tänkande som ÅAS i allra högsta grad vill motverka och utrota för att universitetet skall kunna vara framgångsrika institutioner också framöver.

Införandet av en behandlingsavgift för sökande med tidigare examina från utanför EU/ETA-området

I propositionen motiveras införandet av en behandlingsavgift med å ena sidan att dessa avgifter ska fungera till en del som en buffert för sökande som inte har större intentioner att studera i Finland utan endast sätter in en ansökan eftersom det är möjligt. Detta förorsakar onödigt arbete då man utreder äktheten av tidigare betyg och vad betygen motsvarar i Finland. Å andra sidan är det tänkt att en behandlingsavgift kunde täcka de kostnader som uppstår i och med den administrativa arbetsbördan då ansökan behandlas.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Åbo Akademis Studentkår ser att det finns en diskrepans mellan den summa som föreslås och den summa som skulle räcka till att täcka de administrativa kostnaderna, enligt beräkningarna i förslaget. Enligt motiveringen räcker en mindre avgift redan för att gallra bort omotiverade studerande, men ändå föreslås en avgift som förefaller betydligt högre än det skulle vara motiverat för att gallra bort å ena sidan och för att täcka administrationskostnaderna å andra sidan. Åbo Akademis Studentkår anser att det endast är motiverat med behandlingsavgift om dessa de facto är tänkta att täcka kostnader. En vinst från en sådan verksamhet kan inte anses vara etisk. ÅAS föreslår därför en betydligt lägre avgift, förslagsvis maximalt 60€. Dessutom förundrar sig ÅAS vad formuleringen att avgiften skulle betalas per läsår betyder. Om tanken är att en sökande endast måste betala en gång per läsår, oberoende hur många gånger den studeranden söker (t.ex. i tilläggsantagningar senare under samma läsår) kan ÅAS omfatta en sådan tanke. Däremot finns det ingen motivering att den sådan avgift skulle uppbäras läsårsvis då sökanden redan blivit antagen. ÅAS vill därför påpeka att det bör handla om en engångsavgift i de fall den sökande blir antagen.

Möjliggörandet av terminsavgifter för utländska högskolor i joint och double degree - utbildningar

ÅAS motsätter sig förslaget om att möjliggöra terminsavgifter vid en annan högskola i joint eller double degree program eftersom ÅAS ser att detta öppnar dörrarna för terminsavgifter. En situation där en studerande måste betala medan en annan studerande inte måste betala kan inte anses jämlik. Finns det inte alternativ för dessa examina som sedan erbjuds, kan man tänka sig en situation där alla utbildningsprogram som erbjuds är inom avgiftsbelagda joint degrees. Redan nu kan studerande på eget bevåg välja att söka sig till en högskola som har terminsavgifter, om så bara för ett eget utbyte. Stipendiesystem borde här istället utvecklas så att studerande inte behöver betala för sin utbildning i enlighet med utbildningens avgiftsfrihet.

Förkortandet av tiden man kan vara frånvaroanmäld

Enligt propositionen kan en studerande under första läsåret endast frånvaroanmäla sig från sina studier om det är på grund av värnplikt, föräldraledighet eller sjukledighet. ÅAS anser att detta förslag är motiverat. Dessutom föreslås den maximala tiden man kan frånvaroanmäla sig utan giltig orsak förkortas från fyra till två terminer. ÅAS förstår tanken om att vilja begränsa den tid som man kan vara frånvarande från en högskola, och ser att det för en vanlig radstuderande inte fungerar som ett hinder för framgångsrika studier. Vissa ramar erbjuder också struktur för studerande. ÅAS frågar sig dock hur förkortandet av tiden kommer att påverka studerande som vill göra kreativa lösningar med tanke på utlandsvistelser, praktik som inte räknas till godo i examen eller studerande som på annat sätt behöver tid för att söka sin egen väg eller för att hantera kriser i det personliga livet. I och med att studiestödet begränsas finns det risk för att en större del studerande behöver ta paus i studierna för att kunna tillgodose ekonomiska behov.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Allmänt

ÅAS är allvarligt oroad för avsaknaden beskrivande statistik som skulle ta fasta på orsaker till fenomen som använts i propositionstexten. I flera omgångar är det tydligt att man rent ut antar hur saker förhåller sig. ÅAS oroar sig för att man från flera olika håll försöker åtgärda studerandes snabbare genomströmning. Orsakerna till förlängd studietid ligger i huvudsak i att studerande arbetar vid sidan om studierna för att ekonomiskt få det att gå ihop, har dålig motivation eller upplever problem med utbildningens struktur och svårighetsgrad (Saari & Kettunen, 2012, Opiskelijabarometri). Åtgärder som studerande själva tar för att förbättra den ekonomiska situationen eller för att höja studiemotivationen måste därför ses som nödvändiga för individen. Däremot har universiteten en skyldighet att se till att det går att studera inom utsatt tid. Införandet av nya system kan förbättra övergångar och flexibla lösningar, men det finns också en risk att man skapar system som blir dåligt planerade (bl.a. med tanke på annat utvecklingsarbete som pågår inom universiteten) som kan leda till ytterligare hinder för en smidig studiegång. Universiteten är idag medvetna om den brytningstid som vi lever i och försöker hitta former för att fungera i ett nytt slags samhälle. Det tar tid och utrymme att utveckla nya innovativa former för hur man är ett universitet. Universitetens självbestämmanderätt bör respekteras utan att man försöker detaljstyra med olika medel. Det finns en risk att alltför många begränsningar tillsammans bildar oförutsatta och icke-fungerande lösningar.

SAMMANFATTNING

- ÅAS ställer sig något skeptiskt till införandet av kvoter för sökande som inte har mottagit studieplats tidigare eftersom det finns risker att detta snarare skapar än stjälpur de flaskhalsar till att komma in på en utbildning.
- ÅAS är emot alla former av avgifter som härrör sig till studierna, men kan tänka sig en behandlingsavgift för de sökande om denna skäligt kan motiveras och om andelen som går till utveckling inte överskrider det föreslagna 10%. ÅAS föreslår en summa på maximalt 60 euro.
- ÅAS anser att öppna universitetet inte skall utvecklas ytterligare som antagningsport och eftersom dessa studerande då betalar för att bli antagna.
- Ett rigidare antagningssystem kräver flexibla lösningar för studerande som byter inriktning. ÅAS ser det motiverat att en överflyttande studerande förlorar sin gamla studierätt, eftersom det enligt förslaget ändå går att söka in sig till en ny studierätt om man t.ex. ämnar avlägga dubbelexamen.
- ÅAS anser att förkortande av överflyttande studerandes studierätt med den tid man tidigare studerat potentiellt skapar problem i och med att olika utbildningsprogram ser olika ut.
- ÅAS anser det viktigt att man inser motivationens, den personliga ekonomins och utbildningsstrukturernas betydelse för smidiga studievägar.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

Åbo den 16 maj 2014

Alexander Lång
styrelseordförande

Ann-Katrin Bender
generalsekreterare

För mera information vänligen kontakta studentkårens generalsekretare Ann-Katrin Bender, tfn: 02-215 4652, e-post: gs-karen@abo.fi.

KÅREN

ÅBO AKADEMIS STUDENTKÅR

REFERENSER

Mäkinen-Streng, M. (2012) Päämääriä, ajelehtimista, tietämättömyyttä, etsintää. Koulutusvalinnat, opinnot ja koulutuksen vaihtaminen yliopisto-opiskelijoiden kokemana 2000 - luvun taitteessa. TURUN YLIOPISTON JULKAISUJA, SARJA C.

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74503/AnnalesC333M%C3%A4kinen-Streng.pdf?sequence=2>

Saari, J. & Kettunen, H. (ed) (2012) Opiskelijabarometri. Katsaus korkeakouluopiskelijoiden opintoihin, arkeen ja hyvinvointiin. Opiskelun ja tutkimuksen tutkimussäätiö Otus <http://www.slideshare.net/otusowl/2013-opiskelijabarometri-2012>